

DOHÁNYFELDOLGOZÓ

SZAKMAISMERTETŐ INFORMÁCIÓS MAPPA

Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program
(HEFOP) 1.2 intézkedés

„Az Állami Foglalkoztatási Szolgálat fejlesztése”

DOHÁNYFELDOLGOZÓ

Feladatok és tevékenységek

Mit csinál a dohányfeldolgozó?

A dohányfeldolgozó feladata: a zöld dohány átvétele, minősítése, a dohány természetes és mesterséges szárítása (a szárított dohány, a szűzdohány, amely nem jól ég, füstjének illata, íze, összhatása nyers, kiegyenlítetlen, ezért további feldolgozási folyamatokra van szükség), válogatása, osztályozása és fermentálása (a fermentáció, azok a változások, amelyek a dohány élvezeti célra történő felhasználását lehetővé teszik).

A fermentáló vállalatoktól beszerzett különböző fajtájú, minőségű és ízhatású dohányleveleket a receptúra szerint osztályozza, keveri és feldolgozza.

A dohánylevél és -kocsány feldolgozását egymástól elkülönítetten végzi. A különböző kiserelésben levő dohányleveleket meghatározott arányban a feldolgozórendszerbe juttatja. A technológiai gépsoron az előírásoknak megfelelően elvégzi a hőkezelést, nedvesítést, keverést, pácolást (íz kialakítása) és illatosítást. Automatizált technológiai gépsor esetében a minőségellenőrök közreműködésével korrekciókat végez. A kezelt dohány-, illetve kocsánykeveréket homogenizálás céljából tárolókban elhelyezi és onnan a beérkezés sorrendjében a vágógépekhez továbbítja. Kezeli és működteti a dohányvágó gépeket. A vágógépekről lekerülő dohányvágatot a szárítórendszerbe, majd ismét tárolókba juttatja. Gondoskodik a vágatnedvesség gyártási elvárásoknak megfelelő alakulásáról. Kiszolgálja a cigarettagyártó gépek adagolóegységeit. (A dohányvágatból - a félgyártmányból - speciális papírburkolattal készült rudacska a *cigaretta*. A füstszűrős cigaretta gyártásának térhódítása e század közepétől kezdődött, s ma már a világ cigarettáinak többsége füstszűrővel készül.)

A gyártás során keletkezett selejt cigarettából visszanyert dohányvágatot visszajuttatja a technológiai sor megfelelő részére. A rábizott gépeket a kezelési és karbantartási utasításoknak megfelelően ápolja és tisztántartja. A szivargyártáshoz általában simított dohányt használ, melyeket kézzel szín, érezet, elasztikusság és vastagság szerint osztályoz.

A szétválogatott leveleket sablonokkal különböző alakzatok szerint szabja, majd kezeli (hő, nedvesség, illatosítás, stb.). A szivart géppel vagy kézzel is készítheti.

A technikus a fenti műveletek üzemeltetési, üzemvezetői szakirányítását végzi.

A dohányfeldolgozásban használt dohányfajták

Szárítási módok szerint

természetes szárítású:

- ◆ a napon szárított,
- ◆ a levegőn szárított;

mesterséges szárítású:

- ◆ a közvetett hőátadással szárított,
- ◆ a tűzzel vagy füsttel szárított.

Dohányfajták:

- ◆ keleti dohányok,
- ◆ félkeleti dohányok,
- ◆ nagylevelű világos cigarettadohányok,
- ◆ nagylevelű barna dohányok,
- ◆ szivardohányok.

A dohány minőségét jellemzi:

külső tulajdonságok

- ◆ a levél nagysága és alakja,
- ◆ erezettsége,
- ◆ vastagsága,
- ◆ tartalmassága,
- ◆ szerkezete,

belső tulajdonságok

- ◆ nedvszívó és víztartalma,
- ◆ éghetősége,
- ◆ a dohány, illetve a füst,
- ◆ aromája, illata,
- ◆ a füst fiziológiai erőssége,

- ◆ levélfelület állapota,
- ◆ rugalmassága,
- ◆ színe és fénye,
- ◆ épsége és egészségi állapota,
- ◆ felülettömege.
- ◆ a füst íze,
- ◆ a főfüst kémhatása.

A munkaműveletek:

- ◆ *dohánylevél átvétele,*
- ◆ *elsődleges feldolgozás*
 - minősítés,
 - kocsányozás,
 - szárítás,
 - fermentálás;
- ◆ *másodlagos feldolgozás*
 - minősítés,
 - dohányalapanyag összeállítása,
 - pácolás,
 - késztermék gyártása.

Az elsődleges feldolgozás termékei:

- ◆ kocsányozott levélrész,
- ◆ kocsány,
- ◆ aprólevélrész.

A szakmunkás előállítja a másodlagos feldolgozás termékeit:

- ◆ pipadohányt,
- ◆ dohánykeveréket,
- ◆ cigarettákat (szivarokat: a hazai termelés minimális).

Az előállított termékek alapanyaga:

- ◆ a dohánylevél.

A felhasznált segédanyagok:

- ◆ *burkolóanyagok*: filterburkolók, szopókapapír, szivarburok papír,
- ◆ *cigaretta papír*,
- ◆ *csomagolóanyagok*: praktikusan kezelhető és tetszetős csomagolásúak,
- ◆ a *füstszűrőgyártás* anyagai: papír és az acetátműszál,
- ◆ a *pác és illatanyagok*: javítja a dohány, illetve a dohányfüst illatát, ízét, erősségét - valamint égőképességét, rugalmasságát, stb.,
- ◆ a *ragasztóanyagok*: melyek nem lehetnek mérgezők, sem kellemetlen szagúak.

Milyen gépeket és berendezéseket használ?

Elsődleges feldolgozás során:

- ◆ különféle rosták,
- ◆ szárítóberendezések,
- ◆ présgépek,
- ◆ nedvesítő-berendezések,
- ◆ kocsányozógépek,
- ◆ hűtőgépek,
- ◆ fűtőgépek.

Másodlagos feldolgozás során:

- ◆ különféle rosták,
- ◆ szárítóberendezések,
- ◆ nedvesítő-berendezések,
- ◆ vágógépek,
- ◆ hűtőgépek,
- ◆ fűtőgépek,
- ◆ pácológépek,

- ◆ illatosítógépek,
- ◆ gyorsító gépsorok,
- ◆ filterfelrakó gépsorok,
- ◆ csomagoló gépsorok.

Munkahely, munkakörnyezet

A dohányt zárt munkatermekben, a feldolgozó vonalak számára kiépített csarnokokban, üzembrészekben dolgozza fel.

Egyéni jellegű tevékenységre csak a gépek, berendezések beállításakor és szabályzásakor van lehetőség, valamint az előkészítő munkálatokban a válogatásnál, szárításnál.

A munka végzése kollektív, hiszen a sok apró munkaműveletet tartalmazó termék előállítását egyénileg nem tudja elvégezni.

A nagyfokú gépesítés miatt munkáját az azonos műveletek - monotonia jellemzi. Ezeket a tevékenységeket célszerű időnként átcsoportosítani.

A munkaműveletek elvégzésekor ügyelni kell a higiéniai szempontok maximális betartására.

Munkahelyi kapcsolat

Munkája során a következő személyekkel kerülhet kapcsolatba:

- ◆ kiséítőkkal (betanított munkásokkal),
- ◆ munkatársakkal (az egyes területek vezetőivel),
- ◆ üzem- és műszakvezetővel,
- ◆ szállítókkal.

Követelmények

Fizikai igénybevétel, megterhelés

A dohányfeldolgozó szakma a nagyfokú gépesítés miatt könnyű fizikai munkának minősül.

Munkavégzése során a nikotin, a dohánypor és a mérgező hatású pácanyagok károsan hatnak az egészségére, ezért rendszeresen orvosi megfigyelés alatt van.

Balesetet a mozgó és vágó elemek helytelen kezelése okozhat.

Egészségi kizáró okok:

- ◆ A végtagoknak azok a helyre nem hozható rendellenességei, amelyek a munkavégzést akadályozzák.
- ◆ Minden szívbillentyűhiba.
- ◆ Ingerképzési és ingervezetési zavar esetén, valamint szívműtét után 1 évvel lezajlott reumás láz után 5 évvel, a szívbeteggondozó javaslata szerint.
- ◆ A szív- és a keringési rendellenességek súlyos légzésvisszatartással járó formái, a szív- és az ideggyógyorvos javaslata szerint.
- ◆ Idült hörghurut.
- ◆ Tüdőasztma.
- ◆ Hörgőtágulat.
- ◆ Idült bőrbetegség.
- ◆ Májgyulladás utáni állapot.
- ◆ Vérképzőrendszeri megbetegedés.
- ◆ Színtévesztés.
- ◆ Látás korlátozott működőképessége.

Fizikai és pszichikai alkalmassági feltételek:

- ◆ egészséges gerinc, kar, és láb,
- ◆ egészséges légutak, szív, vérkeringés, bőr,
- ◆ átlagos látás és térlátás,
- ◆ kifogástalan színfelismerés,
- ◆ átlagos kez ügyesség,

- ◆ jó szemmérték,
- ◆ pontosság,
- ◆ lelkiismeretesség,
- ◆ gyors felismerőképesség,
- ◆ csapatmunkában való együttműködési készség,
- ◆ zajtűrő képesség,
- ◆ erős szagok elviselése,
- ◆ monotonia (egyhangúság) tűrése.

Annak, aki ezt a szakmát választja, jó tanulmányi eredményt kell elérnie kémia és biológia **tantárgyakból**.

Érdeklődési kör

A dohányfeldolgozó munkáját emberek között végzi, nem mindig tiszta környezetben. A nagyfokú gépesítés miatt különböző technikai feladatokat lát el, automata gépekkel dolgozik, számítástechnikai programokat használ.

A technikus irányítófeladatokat is ellát.

Senki nem tud elégedett lenni a munkájával, ha az nem találkozik valamilyen mértékben az érdeklődési körével. A szakemberek szerint ehhez a foglalkozáshoz az alábbi 17 érdeklődési irányból a legfontosabbak a következő ábrán bejelöltek.

Szababban végzett munka	Növényekkel, állatokkal foglalkozni	Emberek között dolgozni	Testi erő kell hozzá	Formákkal, vonalakkal végzett munka	Kézi erővel, szerszámokkal végzett munka	Technikai feladatokat ellátni	Iskolában dolgozni	Emberek/ken segíteni	Élénk vasárral	Tiszta környezetben dolgozni	Gépeket összeszerelni és javítani	Automata gépekkel dolgozni	Fémekkel dolgozni	Elektroncs készülékekkel dolgozni	Építőiparban dolgozni	Laboratóriumban dolgozni
					X						X					

Szakképzés

Ismernie kell a foglalkozás gyakorlása során előforduló feladat-csoportokat:

- ◆ a dohány szárítását,
- ◆ a dohány elsődleges feldolgozását,
- ◆ a dohánytermékek előállítását,
- ◆ a dohány- és termékminőség ellenőrzését,
- ◆ a raktározási, higiéniai, munkavédelmi feladatok ellátását,
- ◆ a tevékenységekhez kapcsolódó gépek és berendezések működtetését és napi karbantartását.

A szakmai képzés során

A szakmai tantárgyak birtokában a tanulók képessé válnak az ágazat technológiájának elméleti és gyakorlati elsajátítására.

Lehetővé teszi az anyagnak az elsajátítása azt is, hogy más élelmiszeripari ágazat technológiáját és gyakorlatát rövidebb továbbképzés, átképzés után képesek legyenek a tanulók elsajátítani.

A tantárgyak anyaga arra is alkalmassá teszi a tanulókat, hogy az egyes ágazatok műszaki fejlődését követni tudják. A műszaki-technikai haladás követése a korszerű alapismeretek birtokában önképzéssel vagy szervezett továbbképzéssel biztosítható.

A speciális szakmai képzést biztosító tantárgyak tananyagát a szakmai technológiai, gépészeti, élelmiszer-minősítési szakanyagának a gyakorlatban alkalmazott elméleti és gyakorlati ismereteinek összessége adja.

Ezen tantárgyak oly módon csoportosítják és rendszerezik az ismereteket, hogy a képzés célját és feladatait a képzési szint keretei között, a szakmai szintben részletezett követelményeknek megfelelően valósíthassák meg.

Tantárgyak

Elmélet:

- ◆ szakmai technológia,
- ◆ szakmai gépek,
- ◆ munkavédelem és higiénia,
- ◆ gazdálkodási ismeretek.

Gyakorlat

Üzemeltetési gyakorlat (gépek, technológia, minőségvizsgálat)

	<i>Dohányfeldolgozó</i>	<i>Dohányipari technikus</i>
Évfolyamok száma:	2	2
Iskolai előképzettség:	alapvizsga	középiskola
Elmélet aránya:	40%	50%
Gyakorlat aránya:	60%	50%

A szakképzés szakképző iskolában történik. A középfokú képzés szünetel.

A szakmával kapcsolatos további információk részletesen a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet: www.nive.hu honlapján található, Szakképzési dokumentumok címszó alatt.

Szakmai gyakorlat és szakmai továbbképzés az Európai Unióban

Az alábbi honlapon különböző nemzeti és nemzetközi oktatási-képzési pályázati programok találhatóak. Így többek között az Európai Bizottság Socrates oktatási, és Leonardo da Vinci szakképzési programjai, valamint a felsőoktatásban résztvevők közép-európai CEEPUS programja.

A honlap információt nyújt a felsőoktatási rendszereket támogató Tempus III. és az Erasmus Mundus programokról, valamint az Európai Unió Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogramjának lehetőségeiről.

Elérhetőség: www.tka.hu

Kereseti lehetőségek:

Az egyes foglalkozások átlagkereseti statisztikáját – több évre visszamenőleg – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján teszi közzé, a Statisztika menüpontban (egyéni bérek és keresetek statisztikája).

Elérhetőség: www.afsz.hu

Elhelyezkedési lehetőségekről tájékozódhat az Állami Foglalkoztatási Szolgálat kirendeltségein, a www.afsz.hu internetes elérhetőségen, vagy mobiltelefonon a <http://wap.afsz.hu> linken.

A dohánygyártó foglalkozást bemutató **pályaismertető film** elérhető az Állami Foglalkoztatási Szolgálat www.afsz.hu, valamint a Nemzeti Pályainformációs Központ www.npk.hu, továbbá az e-pálya www.epalya.hu internetes elérhetőségeken.

A szakma jövőjéről készült tájékoztatás a <http://www.epalya.hu/munka/foglalkozas.php> weblapon érhető el, a foglalkozás megadásával.

Kiadja: Foglalkoztatási és Szociális Hivatal

Felelős kiadó: Pirisi Károly főigazgató

Készült 1999-ben. Aktualizálva 2008-ban az Európai Unió és a Magyar Állam társfinanszírozásával.

A jelen dokumentum tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság a tárgyra vonatkozó hivatalos véleményét.